

Seeprakala vei Viksu-voittoon

■ Jaana Tuominen on 19-vuotias tuleva tutkija, joka haluaa erikoistua syöpägenetiikkaan.

”Elämäni hienoin juttu, jonka aikana opin enemmän kuin ikinä ja joka vaikutti todella paljon omaan itseeni ja tulevaisuudensuunnitelmiini.”

Näin sanoo silmät sähköyksen vantaalainen **Jaana Tuominen**.

”Jutulla” Tikkurilan lukiosta juuri ylioppilaaksi kirjoittanut Tuominen tarkoittaa päättötyötään, jollaisen laatii jokainen englanninkielistä IB-linjaa käyvä abiturientti. Tieteellisen minitutkielman eli *extended essay* teema on valittavissa vapaasti.

Tuominen käynnisti oman tutkimushankkeensa jo lukiotaipaleensa ensi metreillä, joten rupeamaan hupeni nyt 19-vuotiaan elämästä lähes kymmenesosa.

”Mutta kannatti joka hetki!”

Untuvikkotutkijan uurastuksen ansioita tiedämme nyt, että kasvurajoitegeeni tp53:lla on merkittävä asema uv-altistuksen aiheuttaman dna-vaurion korjaamisessa seeprakalojen varhaiskehityksessä. Tuomisen tulokset vahvistavat käsitystä, että tp53 on syövän syntyyn vaikuttavista geeneistä ihmiselläkin keskeisin.

Tutkimus taas teki vaikutuksen Suomen Akatemiaan, jonka järjestämään lukiolaisten Viksu-tiedekilpailuun Tuominen lopputyönsä lähetti. Seurauksena oli kansainvälisen sarjan voitto.

”Erinomainen ja kaiken kaikkiaan hämmästyttävän upea työ!”, intoutuu tavallisesti asialinjalla pysyttelevä palkintoraati kuvailemaan. ”Tutkimusaihe on erinomaisen luova, vaativa ja kiinnostava.”

Erittäin kiinnostava se oli myös Tuomisesta itsestään, joka on harrastanut luonnontieteitä ”niin kauan kuin muistaa” ja joka liittyi jo kuusivuotiaana lasten tiedekirjakerhon lukijakuntaan. Nyt käsissä kuluu muun muassa *Tiede*-lehti, ja yksi lempikirjoista on **Charles Darwinin Lajien synty**. Euroopan nuorisoparlamentissa hän on käynyt puhumassa kestävästä kehityksen puolesta.

Teinien tapaan Tuominen viettää aikaansa myös netissä mutta ei Facebook-status-taan päivittämässä.

”Verkosta löytyy niin paljon mielenkiintoista asiaa tieteestä ja tutkimuksesta.”

Netistä löytyi myös Viksu-työn aihe. Sen piti ehdottomasti liittyä biologiaan ja lääketieteeseen, sillä Tuominen on tiennyt päätyvänsä jommallekummalle alalle ”aina”. Syöpägenetiikan edistäminen on tärke-

Rankka mutta antoisa tutkimusurakka toi Jaana Tuomiselle Viksu-kisan 4 000 euron arvoisen pääpalkinnon.

STT/Info

ää siksi, että oma isä muutama vuosi sitten menehtyi tautiin.

Työnsä teoriaosuutta varten Tuominen perehtyi kymmeneen oppikirjoihin ja alan lehtiin, joista hän sai primäärilähteensä. Seeprakalojen alkionkehityksen käytäntöön ei kuitenkaan kotiakvaariossa eikä koulunkaano tiloissa voi paneutua, joten kokeet hän teki Biomedicum Helsingissä, jossa häntä ohjasi professori **Pertti Panula**. Koulussa mentorina toimi biologianopettaja **Ari Ranki**.

Akateemiseen maailmaan

Kun koulu ja IB-lukion 14 loppukoetta vihdoin ovat takana, edessä odottaa elämä.

Viksu-voitto avasi Jaana Tuomiselle automaattisesti ovet Jyväskylän yliopiston biologian ja ympäristötieteiden laitokseen. Sinne tuore ylioppilas luultavasti syksyllä suuntaakin, mutta koska maailma on täynnä vaihtoehtoja, hän on kaiken varalta lähetyt papereitaan muuallekin sekä suomalaisiin että ulkomaisiin yliopistoihin.

Seuraavat Viksut haussa

Viksu-kisan uusi kierros käynnistyi 2. toukokuuta. Muiden tunnustusten lisäksi jaossa on Kemia 2011 -teemapalkinto, joka myönnetään parhaasta kemian alan työstä. Lisätietoa saa osoitteesta www.aka.fi/fi/Viksu.

Ennen akateemisten opintojen alkua ehtii kuitenkin vielä ajaa ajokortin ja viettää aurinkoloman, ja harrastuksillekin on kevään rutistuksen jälkeen enemmän aikaa.

Tuominen pelaa lentopalloa ja lukee mielellään myös kaunokirjallisuutta. Rakkaimpia ovat **Aleksandr Puškinin** runot. Ne nuori nainen nauttii venäjäksi, joka äidin kielenä on hänen toinen äidinkieltensä.

”Puškinin runouttahan on oikeastaan mahdotonta kääntää muille kielille.” □

Päivi Ikonen